

Άρθρο Ευάγγελου Μυτιληναίου

Στο Βήμα

Πρόσφατα οικονομολόγοι της Goldman Sachs προσπάθησαν να προβλέψουν την πορεία της παγκόσμιας οικονομίας έως το 2075. Εκτιμούν ότι η παγκόσμια ανάπτυξη θα είναι κατά μέσο όρο λίγο κάτω από 3% ετησίως κατά την επόμενη δεκαετία, δηλαδή 3,6% κάτω τη δεκαετία πριν από τη χρηματοπιστωτική κρίση, και στη συνέχεια θα βρίσκεται σε σταδιακά φθίνουσα πορεία, αντανακλώντας την επιβράδυνση της αύξησης του ανθρώπινου δυναμικού. Επισημαίνουν ότι ενώ η εισοδηματική ανισότητα μεταξύ των χωρών έχει μειωθεί, θα συνεχίσει να αυξάνεται στο εσωτερικό τους. Στέκομαι σε άλλο ένα σημείο, καθώς χαρακτήρισαν τον προστατευτισμό και την κλιματική αλλαγή ως ιδιαίτερα σημαντικούς κινδύνους, τόσο για την ανάπτυξη όσο και για τη σύγκλιση των εισοδημάτων.

Αξιολογώ το ίδιο ως σημαντικούς τους δύο κινδύνους που αναφέρουν, ενώ θα πρόσθετα τρεις ακόμα προκλήσεις που θα έχουμε να αντιμετωπίσουμε τα επόμενα χρόνια. Τον ψηφιακό μετασχηματισμό, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και τις ανισότητες. Εκτιμώ δε ότι αν δεν αντιμετωπίσουμε εγκαίρως τις παραπάνω προκλήσεις και δεν προτείνουμε λύσεις, ο λαϊκισμός θα εξαπλώνεται και θα απειλεί την ειρηνική μας συνύπαρξη και κατ'επέκταση και την ανάπτυξη. Η αδυναμία να ανιχνεύσουμε λύσεις στα παραπάνω, λειαινώντας τις αντιθέσεις, ιδιαίτερα τις ακραίες, θα απειλούσε σε περαιτέρω υποχώρηση της Δημοκρατίας, που έτσι κι αλλιώς βρίσκεται σε πτώση σε σχέση με το ιστορικό υψηλό του 2007-08.

Δεν θα ήθελα να είμαι το ίδιο απαισιόδοξος όσο οι οικονομολόγοι της GS. Γιατί δεν θα σταθώ τόσο στα μαθηματικά και οικονομικά μοντέλα, αλλά στον ανθρώπινο παράγοντα, που δύναται να αντιμετωπίζει τους κινδύνους και να δημιουργεί πρόοδο. Εξάλλου, η πανδημία μας διδάξε τη δυνατότητα μέσα από την συνεργασία, τον σωστό προγραμματισμό και την ανάλυση των δεδομένων να προτείνουμε λύσεις και κυρίως να τις υλοποιούμε. Έτσι βρέθηκε τόσο σύντομα το εμβόλιο κατά της Covid-19 και μας επέτρεψε να είμαστε πιο ασφαλείς μόλις δύο χρόνια μετά, ενώ στις περισσότερες πανδημίες απαιτούνταν πολλά έτη μέχρι να δημιουργηθεί ανοσία στον πληθυσμό.

Πριν κάποια χρόνια ο Max Tegmark, αναλύοντας τι θα σημαίνει για την ανθρωπότητα να ζει στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης, επιχειρηματολόγησε ότι ναι μεν η τεχνολογία δημιουργεί νέα επαγγέλματα που αντικαθιστούν αυτά που χάνονται, όμως η συντριπτική πλειοψηφία των επαγγελμάτων που υπάρχουν σήμερα είναι επαγγέλματα που υπήρχαν και πριν από έναν αιώνα. Δεν χρειάζεται να επανεφεύρουμε τον τροχό, αλλά πώς θα τον αξιοποιήσουμε καλύτερα.

Είναι αναγκαίο να δούμε πιο ριζοσπαστικά τις λύσεις που θα βελτιώσουν την ύπαρξή μας στον πλανήτη γη, ξεκινώντας από την παιδεία, που είναι στραμμένη σαφώς στις ανάγκες της 3^{ης} Βιομηχανικής Επανάστασης. Πρέπει να σταματήσουμε να συγκεντρώνουμε στείρα συσσώρευση πληροφορίας αντί για γνώση στους μαθητές και να δομήσουμε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που θα αναπτύσσει δεξιότητες για τους ανθρώπους, δίνοντάς τους εργαλεία και εχέγγυα για να ανταποκριθούν σε τελείως διαφορετικές προκλήσεις, όπως αυτές που θα τους βοηθήσουν να είναι αποτελεσματικοί στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνει η 4^η Βιομηχανική Επανάσταση. Ένα νέο εκπαιδευτικό σύστημα σαφώς προσανατολισμένο στην ενσυναίσθηση θα βοηθούσε σε νέο τρόπο σκέψης και

αντίληψης θα έδινε νέα ώθηση στον τρόπο διαχείρισης των προβλημάτων, διαψεύδοντας όσους εκτιμούν ότι έχουμε περάσει το ανώτατο όριο της παγκόσμιας δυναμικής ανάπτυξης.